

E. D.
R 873
V. 8-9

HARVARD UNIVERSITY.

LIBRARY

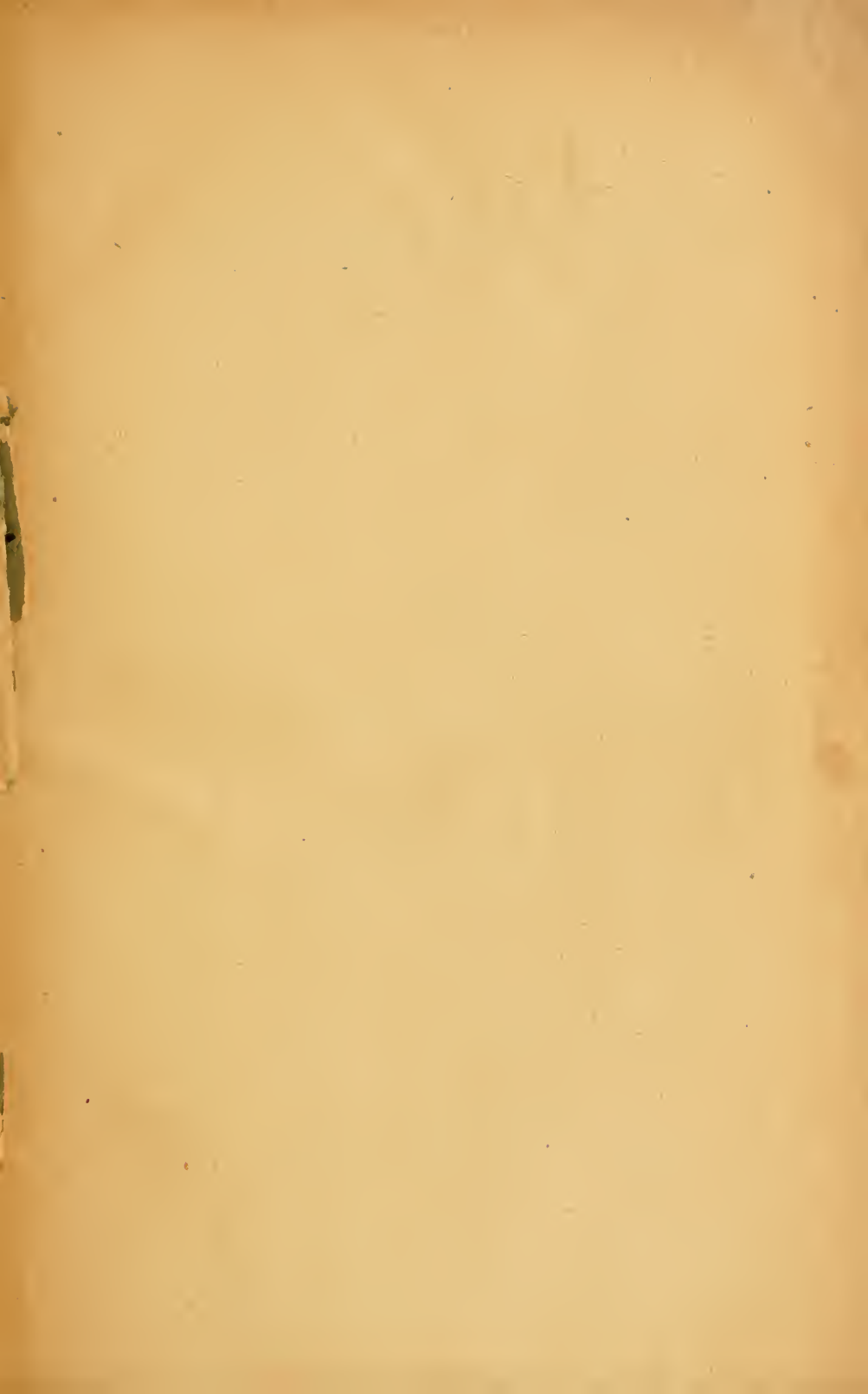
OF THE

MUSEUM OF COMPARATIVE ZOOLOGY.

32564.

Bought

November 10, 1908.

A fumei öböl Cladocerái.

Irta Dr. Daday Jenő.¹⁾

A *Cladocera* vagy *Ágascsápi-rák*ok név alá foglalt alsóbbrendű rákokcskák, tudvalevőleg, azok közé a vízi mikroszkopi állatkák közé tartoznak, a melyeknek fajai közül a túlnyomó többség az édesvizet népesíti s csak nagyon kevés a kevert vagy brak-, sós- és tengervizet lakó. A kétszázat is megközelítő s a Sars G. O. nyomán megkülönböztetett nyolcz családba (*Leptodoridae*, *Polyphemidae*, *Lynceidae*, *Lyncodaphnidae*, *Bosminidae*, *Daphnidae*, *Sididae*, *Holopedidae*²⁾), tartozó faj között ugyanis húsznál nem sokkal több a tengerekben élőknék száma, a melyek a *Sididae*-családba tartozó *Penilia*-fajok kivételével valamennyien a *Polyphemidae*-családnak a képviselői. És talán legfőképen ebben rejlik magyarázata annak, hogy míg az édes vizeket népesítő fajokra vonatkozó ismereteink már a 18-ik század elején kezdődnek, addig a tengeriek felől szóló első adatok csak a 19-ik század első felének vége tájáról datálódnak.

Lo v é n S. volt ugyanis az, aki 1836-ban az első tengeri *Cladocera*t tanulmányozta és *Evadne Nordmanni* név alatt mint új genust és speciest vezette be a tudományba.³⁾ A további lépést e téren D a n a J. D. tette 1849-ben, mikor az Atlanti oceán különböző pontjain gyűjtött példányok és illetőleg két faj alapján körülírja a *Sididae*-családba tartozó *Penilia* új genust.⁴⁾ Az *Evadne*-genus-nak közel rokonát majdnem egyidejűleg Lilljeborg W. és D a n a J. D. jellemezte 1853-ban. Lilljeborg W. eme harmadik új genus megjelölésére a *Podon* nevet alkalmazta,⁵⁾ míg D a n a J. D. a *Pleopsis*-nevet hozta forgalomba.⁶⁾ A két genus-név közül azonban a Lilljeborg-féle *Podon* győzedelmeskedett.

¹⁾ Előadta szerző a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának 1901. ápr. 12-iki ülésén.

²⁾ D a d a y J., A magyarországi Cladocera-k magánrajza. 1888.

³⁾ L o v é n S., *Evadne Nordmanni* ett hittils okändts Entomostrocon. — Königl. Vetensk. Akad. Handlingar för år 1835.

⁴⁾ D a n a J. D., *Conspectus Crustaceorum in orbis terrarum circumnavigatione* C. Wilkes a Classe Reipubl. foed. duce collect. — Proc. Am. Acad. arts and science. Vol. 2. p. 47.

⁵⁾ L i l l j e b o r g W., *De Crustaceis ex ordinibus tribus etc.* 1853. p. 161.

⁶⁾ D a n a J. D., *United States Exploring expedition during the years 1838—42.* Vol. 14. Crustacea. Part. II. p. 1269.

Az épen említett három genus mellé a legújabb időkig egyetlen más sem csatlakozott s a mindinkább szaporodó vizsgálatok csupán a fajok számát szaporíthatták. Sars G. O. azonban 1897-ben a Kaspi tenger *Cladocera*-inak tanulmányozása alapján nemcsak, hogy a már meglevő egyik-másik genus: *Polyphemus*, *Evadne* fajainak a számát gyarapította, hanem a *Cercopagis*- és *Apagis*-genusok jellemzése kapcsán a nemekét is növelte⁷⁾. Adatainak érdekességét növeli különben az is, hogy az eddig kizárólag édes vízinek ismert *Polyphemus*-genusnak egy tengeri fajtát is bemutatja *Polyphemus exiguus* néven.

Amennyire azt a rendelkezésemre állott irodalom adatai alapján megállapítanom sikerült, ez idő szerint a következő, kizárólagos tengeri *Cladocera*k ismeretesek: *Polyphemus exiguus* Sars.; *Cercopagis socialis* Sars., *C. robusta* Sars., *C. micronyx* Sars., *C. prolóngata* Sars., *C. tenera* Sars., *C. anonyx* Sars., *Apagis cylíndrata* Sars., *Evadne producta* Sars., *E. anonyx* Sars., *E. camptonyx* Sars., *E. trigona* Sars., *E. Nordmanni* Lov., *E. spinifera* P. E. M., *E. tergestina* Cls., *Podon intermedius* Lillj., *P. Leuckartii* Sars., *P. Schoedlerii* Czern., *P. polyphemoides* Leuck., *P. Schmackeri* Poppe, *P. trisetosus* Kräm., *P. brevicaudis* Dana, *Penilia Schmackeri* Rich., *P. orientalis* Dana, *P. avirostris* Dana.

Itt megjegyzem azt, hogy a felsorolt fajok nevein kívül még néhány mással is találkozunk az irodalomban, nevezetesen a következőkkel: *Evadne mediterranea* Cls., *E. aspinosa* Kräm., *Penilia pacifica* Kräm., *Podon minutus* Sars., *P. Mecznikovii* Czern., ezek azonban csupán synonymek. Az *Evadne mediterranea*-t Claus C. maga ejtette el, mint hiányosan jellemzett és többé fel nem ismerhető fajt.⁸⁾ Az *Evadne aspinosa* Kräm., mint azt Hansen J. kimutatta⁹⁾ s az összehasonlítás alapján arról magam is meggyőződtem, azonos az *Evadne tergestina* Cls. fajjal. A *Penilia pacifica* Kräm. faj a Hansen J. felfogása szerint a *Penilia Schmackeri* Rich. synonymje.¹⁰⁾ A *Podon minutus* Sars. és *Podon Mecznikovii* Czern. a Poppe S. synonymikai tanulmányai szerint azonosak a *Podon polyphemoides* Leuck. fajjal.¹¹⁾

Ezekhez a kizárólag tengeri nemekhez és fajokhoz csatlakoznak a brak-vízben élőkön kívül azonban olyanok is, a melyek eredetileg édesvíziek, de azért egyes tengeröblökben is néha megtalálhatók. Ezeknek a száma azonban meglehetősen csekély s névszerint

7) Sars G. O., Pelagic Entomostraca of the Caspian Sea. — Annuaire du Musée Zool. de l'Acad. imp. d. scienc. de St. Petersburg. 1897.

8) Claus C., Zur Kenntniss des Baues und der Organisation der Polyphemiden — Denkschr. d. k. Akad. d. Wiss. Math. Naturw. Cl. Wien. Bd. 37. 1877. p. 138.

9) Hansen H. J., Die Cladoceren und Cirripeden der Plankton-Expedition p. 11.

10) Hansen H. J., Loc. cit. p. 4—5.

11) Poppe S. A., Ein neuer Podon aus China nebst Bemerkungen zur Synonymie der bisher bekannten Podon-Arten. — Abhand. naturw. Verein in Bremen, Bd. 9. 1888. p. 295—300.

a következők: *Polyphemus pediculus* De Geer, *Leptodora hyalina* Lillj., *Bosmina longirostris* O. F. M., *Ceriodaphnia quadrangula* O. F. M. és *Simocephalus vetulus* O. F. M.¹²⁾ Mindezek a fajok pedig majdnem kizárólag az édesvízzel meglehetősen keverődött Keleti tenger öbleiből ismeretesek.

A felsorolt, kizárólag tengeri *Cladocerák*, mint már jeleztem, az egy *Penilia*-genusba tartozó fajok kivételével valamennyien a *Polyphemidae*-család tagjai és legfontosabb jellemvonásuk az, hogy törzsük héja nem két kagylószerű, elől, hátul és alól egymástól és a törzstől is független s a lábakat teljesen eltakaró lemezt alkot, mint a *Leptodoridae*-család kivételével a többieké, hanem csupán a törzs hátoldalát s a költőüreget befedő kúpok, a lábak pedig minden esetben szabadok. Maga az egész test, főleg pedig ennek hátulso fele többé-kevésbbé gömb-, vagy tömlőforma. A lábak hengeresek, ízeik könnyen felismerhetők, csúcsukon karmosak, a kopolyúfüggeléket képviselő epipodit csenevész, csupán a második és harmadik láb páron van meg; az exopodit szabályszerint ujjforma hengeres nyujtvány, mely csúcsán két-három, de a lábak és fajok szerint változó számú sörtével fegyverzett. A láb párok száma mindig négy. Az első csáppár szabad, de a fej alsó szegélyéhez simult. Az ide tartozó eddig ismert nemek közül a *Bythotrephes* Leyd. az egyedüli, a melynek tengeri fajai nem ismeretesek, de a *Cercopagis* Sars. és *Apagis* Sars. nemekéi oly közel rokonai, hogy egyesítésök nagyobb erőszak nélkül is végrehajtható lenne.

Az Európa körüli tengerek között nincs egy sem olyan, a melynek víztömegéből, valamelyik, vagy esetleg több öbléből tengeri *Cladocerát* s illetőleg a Kaspi tenger kivételével, a *Podon*-vagy *Evadne*-genusba tartozó egy- vagy több fajt eddig fel ne jegyezték volna. De amíg az Északi- és Keleti tengerekben tenyészőket Lovén-tól kezdve a bűvárok egész sora tanulmányozta, addig a Földközi- s kivált az Adriai tengerben élőkkal kevesen foglalkoztak, és Claus C. volt az egyetlen, a ki két rendbeli dolgozatában¹³⁾ az anatómiai viszonyok beható tanulmányozása kapcsán a trieszti öbölből három fajt jegyez fel, névszerint a következőket: *Podon intermedius* Lillj., *Evadne spinifera* P. E. M., és *Evadne tergestina* Cls. Ezek az adatok különben ez ideig az egyedüliek, a melyek az Adriai tengerre vonatkozólag az irodalomban a mai napig szerepelnek s ezekre támaszkodik Carus V. a „Prodromus faunae mediterraneae“ című művében, a mennyiben a 389—390-ik lapon a triesti öbölből ugyanezt a három fajt jegyzi fel.

A magyar tud. Akademia math. és természettudományi állandó bizottságának anyagi támogatásával alkalmam nyílt az 1893-ik év

¹²⁾ Guerne I. de., Sur les genres Ectinosoma Boeck. et Podon Lillj. etc — Bull. de la Soc. Zool. de France T. XII. 1887. p. 17.

¹³⁾ Claus C., Ueber *Evadne mediterranea* nov. sp. und *polyphemoides* Leuck. — Würzburger Naturw. Zeitschr.

Julius- és az 1894-ik év május havában, a kir. n. Természettudományi Társulat állattani szakosztályának a Quarnerón tett tanulmányi kirándulása folyamában planktonanyagot gyűjtenem. A borszeszben konzervált gyűjtött anyag átvizsgálásakor számos más planktonikus állatka mellett *Cladocérákra* is akadtam, a melyeket ezen alkalommal bemutatni kívánok, annyival is inkább, mert a Quarneróban tenyészesőket még eddig senki sem konstataálta, a minek oka különben egyszerűen az, hogy gyűjtésőkkel és tanulmányozásukkal ez ideig senki sem foglalkozott, mert tenyészesük a Claus C. triesti adatai alapján már a priori feltehető volt épen úgy mint az istriai félszigeten s a dalmát partokon tenyésző szárazföldi állatoké Fiume környékén.

A fent említett években tett kirándulásaim alkalmával gyűjtött anyagban a *Polyphemidae*-család *Podon* Lillj. és *Evadne* Lov. genusába tartozó négy fajt találtam. A fajok feljegyzése és bemutatása előtt azonban szükségesnek látom az irodalom jelenlegi és rendelkezésemre álló adatai alapján a két genus jellemeiről és egymáshoz való viszonyáról szólni.

Az *Evadne* Lov. genus jellemeit Müller P. E.¹⁴⁾ és utánna a többi bűvár is abban látta, hogy a fej és törzs észrevétlenül, bemélyedés nélkül megy át egymásba, a kettő között éles határvonal nincs; a törzs s illetőleg költőüreg tömlőforma, hátul kerekített, vagy hosszabb-rövidebb tövisnyujtvánnyal végződik; a potroh vége többé-kevésbé aláfelé tekint.

A *Podon* Lillj. genus jelleme az első auctor¹⁵⁾ és Müller P. E.¹⁶⁾ szerint is a fejet és törzset elválasztó meglehetősen éles bemélyedés; a mindig gömbforma törzs, illetőleg költőüreg, a potroh többé-kevésbé hátrafelé tekintő vége s az előre néző szem.

A két genusnak eme jellemzését azonban nagymértékben megzavarták a Sars G. O. által leírt kaspitengeri *Evadne*-fajok, főleg pedig az *Evadne producta* Sars., *E. camptonyx* Sars. és *E. trigona* Sars¹⁷⁾, a mennyiben közülök a két elsőnek fejét és hosszúra nyult törzsét a *Podon*-fajokéra emlekeztető bemélyedés választja el, az *Evadne trigona* szintén bemélyedéses egyénei között pedig olyan is akad, a melynek törzse rövid, majdnem gömbforma tömlő.¹⁸⁾ E körülmény a Sars G. O. figyelmét sem kerülte el és megjegyzi azt, hogy a kaspitengeri fajok alapján a *Podon* Lillj. és *Evadne* Lov. genus akár egyesíthető is, ez esetben a prioritás jogánál fogva az *Evadne* Lov. genus név jutna érvényre.

És a Sars G. O. föltevése, felfogásom szerint, teljesen helyes; mert a tőle leírt, épen említett fajok annyira megzavarják a *Podon* Lillj. és *Evadne* Lov. genusok jellemeinek önállóságát,

¹⁴⁾ Müller P. E., Danmarks Cladocera. -- Naturh Tijdskr. 3. Raekkv. Bd.V. p. 222.

¹⁵⁾ Lilljeborg W., Loc. cit. p. 161.

¹⁶⁾ Müller P. E., Loc. cit. p. 214.

¹⁷⁾ Sars G. O., Loc. cit. p. 30—37.

¹⁸⁾ Sars G. O., Loc. cit. Pl. 3 Fig. 24.

feltétlen érvényességét, hogy ennek alapján elválasztásuk erőszak nélkül nem lehetséges.

A *Cladocera*k csoportjában ugyan eddig egyáltalán nem alkalmazták a nemeknek alnemekre különítését, az utóbbiaknak megkülönböztetését, ennek daczára azonban, a fent körvonalozottak alapján s az eddig leírt fajok tömkelegében való könnyebb tájékozódás kedvéért, a magam részéről czélszerűnek látom a genus jellemeinek újonnan való, kimerítőbb körvonalozása mellett, keretén belül alnemek felállítását. E részben pedig előre kívánom bocsátani azt, hogy a prioritás jogának szem előtt tartása mellett az eddig *Evadne* Lov. és *Podon* Lillj. genus nevek alatt leírt összes fajokat én az *Evadne* (Lov.), újonnan karakterizált nembe egyesítem s ennek keretén belül *Evadne* s. str., *Pseudevadne* n. sbg. és *Podon* (Lillj.) alnemeket különböztetek meg s illetőleg állítok fel, a melyeknek jellemeit a következőkben látom összegezhetőeknek.

Gen. *Evadne* (Lov.) Dad.

Evadne L o v e n, Loc. cit.; Müller P. E., Loc. cit. p. 222., Sars G. O., Loc. cit. p. 29; Hansen H. J. Loc. cit. p. 9. etc.

Podon Lillj e b o r g, Loc. cit. p. 161; Müller P. E., Loc. cit. p. 214; Hansen H. J., Loc. cit. p. 7.

Pleopis D a n a, Loc. cit. p. 1269.

A fej és törzs között majd semmi, majd gyenge, majd erős bemélyedés van; a törzs, illetőleg a költőüreg tömlő- vagy gömbforma; a fej előre vagy lefelé irányul; a lábak exopoditja egyizű ujjforma, csúcsán 1—4 sörtés; a potroh vége le- vagy hátrafelé tekint. E genus magában foglalja az eddig *Evadne* Lov. és *Podon* Lillj. néven leírt összes fajokat.

1. Subgen. *Evadne* s. str.

Evadne L o v e n, Loc. cit.; Müller P. E., Loc. cit. p. 222.

Claus C. Zur Kenntniss etc.; Hansen H. J., Loc. cit. p. 9.; Sars G. O., Loc. cit. pro parte.

A fejet és törzset semmi bemélyedés sem választja el; a törzs, illetőleg a költőüreg tömlőforma, hátrafelé keskenyedik, csúcsa hegyesen kerekített vagy tüskébe megy ki, a fej föl s illetőleg lefelé irányul, a potroh csúcsa alá felé tekint. Az eddig leírt fajok közül, felfogásom szerint, a következők tartoznának ide: *Evadne Nordmanni* Lov., *E. spinifera* P. E. M., *E. tergestina* Cls., *E. anonyx* Sars.

2. Subgen. *Pseudevadne* n. subg.

Evadne Sars G. O., Loc. cit. p. 29. pro parte.

A fejet és törzset sekély vagy éles bemélyedés választja el; a törzs, illetőleg a költőüreg tömlőforma, hátrafelé keskenyedik, rendesen kihegyesedett, kivételesen hegyesen kerekített s ekkor majdnem gömbforma; a fej föl s illetőleg lefelé irányul; a potroh vége alá felé tekint. Az ide tartozó fajok valamennyien a Kaspi tenger lakói s névszerint a következők: *Evadne producta* Sars., *E. camptonyx* Sars., *E. trigona* Sars.

3. Subgen. *Podon* (Lillj.) Dad.

Podon Lilljeborg, Loc. cit. p. 161.; Müller P. E., Loc. cit. p. 214.; Claus C., Zur Kenntniss etc; Poppe S. A., Loc. cit; Guerne I. de, Loc. cit. p. 7.; Hansen H. J., Loc. cit. p. 7.

A fejét és törzset éles bemélyedés választja el; a törzs, illetőleg a költőüreg gömbforma; a fej egyenesen előre áll a törzs hossz tengelye irányában; a potroh vége hátrafelé irányul.

Ebbe az alnembe tartoznak a korábban *Podon*-genus név alatt leírt összes fajok, névszerint a következők: *Podon intermedius* Lillj., *P. Leuckartii* Sars., *P. Schoedleri* Czern., *P. polyphemoides* Leuck., *P. Schmackeri* Poppe, *P. trisetosus* Kräm.; *P. brevicaudatus* Dana. Itt megjegyzem azt, hogy a felsorolt fajneveket a Poppe S. A. közleményében kifejtett irányelvek alapján vettem fel s illetőleg a synonymekkel szemben teljesen a Poppe S. A. nyomdokait követem.¹⁹⁾

A flumei öbölben s illetőleg a Quarneróban talált négy faj közül kettő az *Evadne* s. str., kettő pedig a *Podon* alnembe tartozik s ezeknek rövid ismertetését a következőkben foglalhatom össze.

Gen. *Evadne* (Lov.) Dad.1. Subgen. *Evadne* s. str.1. *Evadne spinifera* P. E. M.

3. ábra.

Evadne spinifera Müller P. E., Loc. cit. p. 225. Tab. VI. Fig. 11—13.; Claus C., Zur Kenntniss etc. p. 138. Taf. 6. Fig. 21.; Hansen H. J., Loc. cit. p. 10.

Feje és törzse között bemélyedés nincs; törzse, illetőleg költőüregé tömlőforma, hátul meglehetősen hosszú, vékony és hegyes tövisnyujtványban végződik; három első lábparjának exopoditja 2-, a negyediké egy erős sörtével végződik.

E fajt legelőször Lilljeborg W. találta meg²⁰⁾, de *Evadne Nordmanni* Lov. néven ismertette. Müller P. E. fedezte fel a két faj közötti különbséget és választotta el őket egymástól. Az Európa-körüli tengerek közül feljegyezték a Keleti-, Északi-, Földközi tengerből (Hansen H. J.), az Atlanti oceán számos pontjáról (Hansen H. J.) és az Adriai tengerből, mely utóbbiból Claus C. ismertette 1877-ben, még pedig a triesti öbölből. Mint azt Hansen H. J. is feltételezi, nem lehetetlen, hogy e faj Ausztrália partjain, illetőleg a Déli tengerben is tenyészik. Hansen szerint ugyanis valószínű, hogy a Krämer említette *Evadne spinosa* név sajtóhibából került az *Evadne spinifera* helyére, annyal bizonyosabban, mert *E. spinosa* nevű faj még eddig nincs.

¹⁹⁾ Poppe S. A., Loc. cit.²⁰⁾ Lilljeborg W., Loc. cit. Tab. XVII. Fig. 1.

A fiumei öbölben s illetőleg a Quarneróban e faj közönségesnek mondható, a mennyiben én a következő termőhelyekről gyűjtött planktonanyagban találtam meg: Fiume, kikötő s az egész öböl; Buccari; Veglia es Arbe között a nyílt tenger; Carlopago; Veglia és Cherso között a nyílt tenger; Cirkvenicza, Scoglio San Marco; Martinsicza. A nyílt tengerben tenyésző példányok rendesen nagyobbak, mint az öblökben s különösen a fiumei kikötőben élők.

2. *Evadne tergestina* Claus.

4. ábra.

Evadne tergestina Claus C., Zur Kenntniss etc. p. 140. Taf. 5. Fig. 15. 16. etc.; Hansen H. J., Loc. cit. p. 11.

Feje és törzse között bemélyedés nincs; törzse, illetőleg költőüregre tömlőforma, hátul többé-kevésbbé hegyesen kerekített, tövisnyujtvány nélkül; *első lábpárának exopoditja 2-, a másodiké és harmadiké 3-, a negyediké egy erős sörtével végződik*; ezekhez járul még az is, hogy majdnem minden példány költőüregének falazatában, szabályos sorokban, sárgásbarna festék-sejtek vannak.

E fajt Claus C. ismertette először a triesti öbölből. Én 1886-ban a nápolyi öböl planktonyagában találtam meg²¹⁾ és dolgozatomban specialiter sárgásbarna festéksejtjeivel foglalkoztam, a melyeket *Zooxanthellák*-nak nyilvánítottam. Hansen H. J. az Atlanti ocean több pontjáról és az Indiai oceánból jegyezte fel; míg Krämer *Evadne aspinosa* néven a Déli tengerből említi. A fiumei öbölben és általában a Quarneróban meglehetősen gyakori, bárha nem oly közönséges, mint az előbbi. Én a következő helyeken gyűjtött planktonanyagban találtam meg: Fiume, az öböl és a kikötő; Veglia és Cherso között a nyílt tenger; Scoglio San Marco. Mindannak daczára, hogy nagyobb számú példány állott rendelkezésemre, én hímet nem találtam, míg Claus-nak sikerült a hímet is tanulmányoznia.

2. Subgen. *Podon* (Lillj.) Dad.

3. *Evadne intermedia* (Lillj.)

5. ábra.

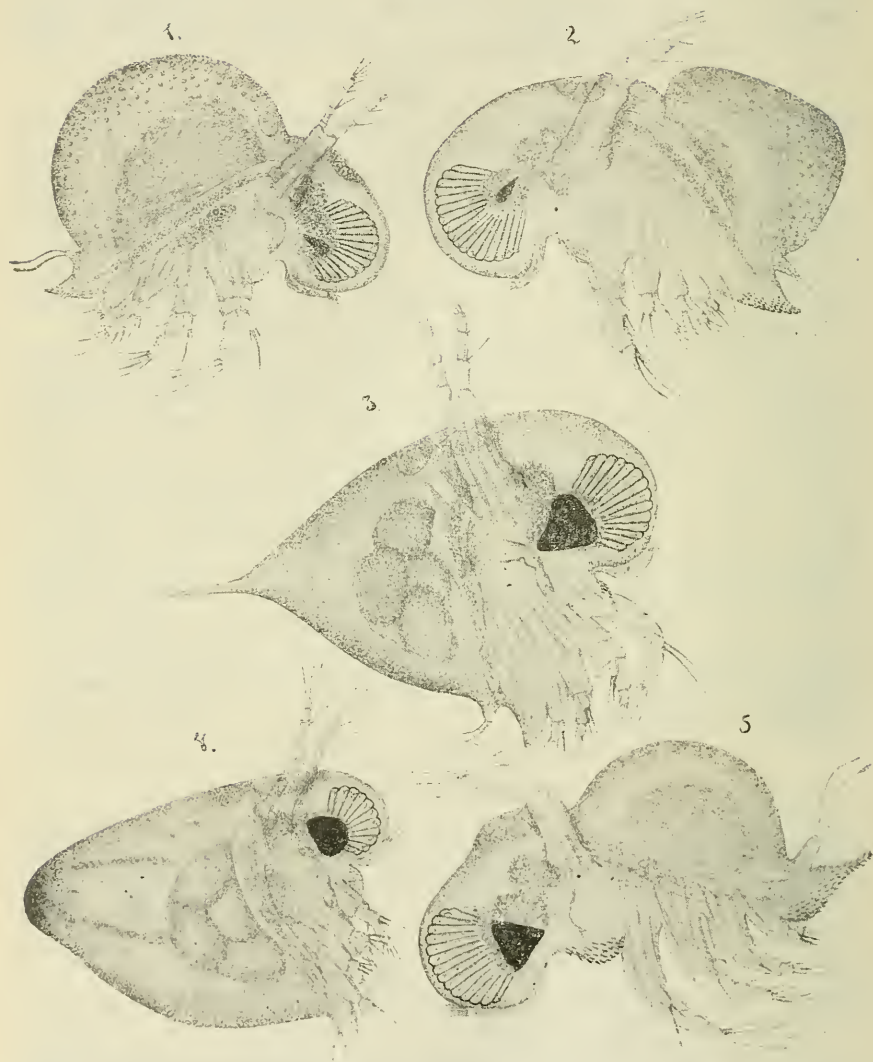
Podon intermedius Lilljeborg, Loc. cit. p. 161.; Müller P. E., Loc. cit. p. 215. Tab. V. F. 22., Tab. VI. Fig. 1—4.; Claus, Zur Kenntniss etc. p. 138. Taf. 7. Fig. 23.; De Guerne, Loc. cit. p. 9.; Poppe S. A. Loc. cit. p. 298.; Hansen, Loc. cit. p. 8.

Evadne polyphemoides Claus. *Evadne mediterranea* etc. p. 238—246. Taf. VI. Fig. 5.

A fejet és törzset éles bemélyedés választja el; a költőüreg gömbforma: *első és utolsó lábpárjának exopoditja 2-, a másodiké és harmadiké egy erős sörtével végződik*.

²¹⁾ D a d a y J., Az *Evadne tergestina* sárgásbarna festéksejtjei. — Orv. termtud. Értes. 1887.

Fiumei Cladocerák.

1. ábra. *Evadne polyphemoides* Leuck.: ♀ 2. ábra ugyanaz, ♂; 3. ábra. *Evadne spinifera* P. E. M. ♀; 4. ábra. *Evadne tergestina* Cls. ♀; 5. ábra. *Evadne intermedia* (Lillj) ♀ 200 szoros nagyítás után.

Az Európa-körüli tengerekben igen elterjedt faj, a melyet ez ideig a Keleti-, Északi-, Földközi tengerből s az Atlanti oczeánból jegyezték fel. Az Adriából Claus C. jegyezte fel még ez ideig a triesti öbölből. Úgy látszik, hogy az Adriai tengerben nem nagyon gyakori, a mennyiben Claus C. csupán két alkalommal találta, én pedig egyetlen példánynak jutottam birtokába a fiumei öbölből gyűjtött planktonanyagból, ez egy ivarérett nőstény volt.

4. *Evadne polyphemoides* (Leuck.)

1., 2. ábra.

Evadne polyphemoides Leuckart, Über das Vorkommen eines saugnapfartigen Haftapparates etc. — Arch. f. Naturg. 25. Jahrg. I. Bd. 1859. p. 262. Taf. VII. Fig. 5.

Pleopis minutus Sars, Oversigt af de af ham Omegnen af Christiania jagtt. Crustacea Cladocera. — Forh. Vid. Selsk. i Christiania. 1861. p. 294.

Podon Mecznikovii Czerniavski, Materialia ad. zoogr. ponticam comparatam. p. 59. 59. (Sec. Poppe).

Podon minutus Guerne de, Loc. cit. p. II. Pl. VI. Fig. 7—14.

Podon polyphemoides Poppe S. A., Loc. cit. p. 298., Hansen H. J., Loc. cit. p. 8.

A fejet és törzset éles bemélyedés választja el; a költőüreg gömbforma; három első lábpárjának *exopoditja* 3-, a negyediké 2 erős sörtével végződik.

E faj, mint azt a synonymjegyzék is mutatja, az irodalomban jó ideig több néven szerepelt, míg végre 1888-ban Poppe S. A. a synonymek összeállítása alapján kimutatja a helyes nevet. Az Európa-körüli tengerekben igen gyakori. Feljegyezték a Keleti-, Északi-, Földközi- és Fekete tengerből, az Atlanti oczeánból és a Déli tengerből. Az Adriából még eddig senki sem jegyezte fel s így ide vonatkozólag fiumei termőhelye az első adat. Én csupán a fiumei öböl planktonanyagában találtam meg még pedig nőstényeket (1. ábra) és hímeket (2. ábra) egyaránt, de míg a nőstényekből fölös számú egyént gyűjtöttem össze, addig hímeket csupán egyetlen sikerült felismernem.

Lepke-faunánk gyarapodása 1900-ban.

Irta: A. Aigner Lajos.

Több ízben hangoztattam, hogy Magyarország bármely vidékének gondos és sok éven át folytatott alapos átkutatása nem csak hazánk faunájára, hanem még a tudományra nézve is nem egy új lepke alak ismeretéhez fog vezetni. Ezt az állítást beigazolja Eperjecs vidéke s illetve az az eredmény, melyet ott Dahlström

Gyula elért. Igaz, hogy 30 évig kutatta ugyan azt a vidéket, hogy számtalan lepkét tenyésztett hernyóból, és hogy — a mi a fő — a fogott és tenyésztett állatokat gondosan megvizsgálta és tanulmányozta is. Így volt képes a múlt évben is, szintúgy mint az előzőben, egész sor oly alakkal előállani, a melyeket előtte még senki sem figyelt meg a hazában, sőt részben egyáltalában még sehol sem.

Ez utóbbiak, tehát, új alakok, melyeket Dahlström leírt, a következők: *Apatura Iliab. Phryne* Aig. (ezt Dahlström *astasioides* név alatt írta le [R. L. IV. 97.], minthogy azonban az *A. Clytie*-nek már előbb volt ily nevű aberrációja, ennek más név volt adandó.) Továbbá: *Acronycta rumicis*, L. *ab. obscura* Dlstr. (114); *Hibernia defoliaria* Cl. *ab. obscura* Dlstr. (116); *Cidaria truncata* Hfn. *ab. latefasciata* Dlstr. (117); *C. ferrugata* Cl. *ab. obscura* Dlstr. (116); összesen 5.

Ezeket kívül megállapította Dahlström a következő alakoknak magyar honosságát, úgymint: *Lycaena Argus var. argulus* Meissn. (104); *Erebia Medusa var. subalpina* Gpbg. (114); *Epinephela hyperanthus ab. caeca* Fuchs (114); *Deilephila euphorbiae var. rubescens* Garb. (205); *Smerinthus hibr. hibrus* Westw. (205); *Trochilium crabroniforme* Lew. (205); *Sesia culiciformis ab. thynniformis* Z. (114); *Ino stitices var. crassicornis* Stgr. (206); *Zygaena pilosellae ab. Diaphana* Stgr. (114); *Sarothripa undulana var. russiana* Dup. (114); *Setina irrorella ab. signata* Bkh. (114); *S. irrorella var. Freyeri* Nick. (206); *Hepialus humuli var. hethlandica* Knaggs? (206); *Fumea nudella var. suriens* Mill. (114); *Dasychira pudibunda ab. concolor* Stgr. (114); *Bombyx crataegi var. Ariae* Hb. (206); *B. neustria ab. unicolor* Stgr. (206); *Lasiocampa populifolia var. aestiva* Stgr. (206); *Acronycta auricomab. Pepli* Hb. (114); *A. euphorbiae var. montivaga* Gn. (206); *Bryophila raptricula ab. carbonis* Frr. (114); *Br. algae ab. mendacula* H.-S. (114); *Br. algae ab. calligrapha* Bkh. (114); *Agrotis tritici var. transiens* Stgr. (115); *A. segetum var. pallida* Stgr. (115); *A. vestigialis ab. albidior* Stgr. (115); *Chareas graminis ab. tricuspis* Esp. (115); *Mamestra dissimilis var. varians* Stgr. (206); *M. dentina ab. Latenai* Pier. (206); *M. serena ab. obscura* Stgr. (115); *Dryobota monochroma var. suberis* B. (115); *Hadena adusta var. pavidab. B.* (115); *H. monoglypha var. obscura* Stgr. (115); *Hydroecia nictitans var. lucens* Fir. (206); *Nonagria geminipuncta ab. guttans* Hb. (115); *Lencania tythargyria var.*

argiritis Rbr. (206); *Caradrina qualripunctata* var. *Menestriesi* Kretsch. (206); *C. selini* B. (206); *Taeniocampa stabilis* var. *grisea* Stgr. (115); *T. gracilis* var. *pallidior* Stgr. (115); *T. incerta* var. *pallida* Stgr. (115); *Cosmia contusa* Frr. (206); *Cleoceris viminalis* var. *obscura* Hw. (206); *Orthosia pistacina* var. *Serina* Esp. (206); *Xanthia aurago* ab. *unicolor* Stgr. (206); *Calocampa solidaginis* Hb. (207); *Catocala fraxini* var. *obscurior* Stgr. (115); *Zanclognatha Zelleralis* Wk. (115); *Herminia modestalis* Heyd. (207); *Bomolocha fontis* ab. *terricularis* Hb. (116); *Phorodesma smaragdaria* var. *prasinaria* Ev. (116); *Acidalia graciliata* Mm. (116); *A. corrivallaria* Kretsch. (116); *Zonosoma pupillaria* ab. *badiaria* Stgr.; *Eugonia quercinaria* ab. *equestraria* Stgr. (207); *Selenia lunaria* ab. *sublunaria* Stph. (116); *Macaria notata* ab. *luteolaria* Tgst. (116); *Hibernia leucophaearia* ab. *marmorinaria* Esp. (207); *Phigalia pedaria* ab. *extinctaria* Stgr. (207); *Boarmia cincitaria* ab. *consimiliaria* Dup. (116); *B. roboraria* ab. *infusata* Stgr. (36); *B. consortaria* ab. *consobrinaria* Bkh. (116); *B. luridata* ab. *obscurior* Stgr. (207); *Gnophos ambiguata* var. *vepretaria* Gn. (116); *G. pullata* var. *confertata* Stgr. (116); *G. pullata* ab. *impectinata* Gn. (116); *G. glaucinaria* var. *plumbearia* Stgr. (116); *Psodos alticolaria* Mn. (207); *Ortholitha bipunctaria* ab. *gachtaria* Frr. (116); *Lobophora appensata* Ev. (116); *Cidaria salicata* var. *rufocinctaria* Gn. (117); *montanata* var. *fuscomarginata* Stgr. (117); *C. caesiata* ab. *annosata* Zell. (117); *C. hastata* var. *gothicata* Gn.? (207); *C. unifasciata* Hw. (207); *C. rubidata* var. *fumata* Ev. (117); *Eupithecia scabiosata* ab. *aequistrigata* Stgr. (117); *E. nanata* ab. *obscurata* Stgr. (117); *E. satyrata* ab. *subnotata* Stgr. (117); *E. distinctaria* H.-S. (117); *E. abbreviata* Stph. (117); *E. trisignaria* H.-S. (207); *E. virgaureata* Dbld. (207) és *E. expalliatia* Gn. (207).

Ez összesen 5 új fajváltozat és Magyarországra nézve új 18 faj és 67 fajváltozat, összesen 90 új alak, - oly adalék, minővel Frivaldszky Imre és Franz en a u J ó z s e f ó t a senki sem járult lepke-faunánk gyarapításához.¹⁾

E mellett elenyésző csekély számú az, a mit a múlt év folyamán más gyűjtők a hazában először megfigyeltek. Ilyenek: *Lasiocampa pini* ab. *brunnea* Stgr., melyet H u d á k E. Á g o s t

¹⁾ Ez a szám a D a h l s t r ö m-féle gyűjteménynek tüzetes átvizsgálása folytán némileg csökkenni fog, amennyiben máris akadt néhány alak, melynek meghatározása helytelennek bizonyult.

Gölniczbányán talált (R. L. VII. 213.), de Dahlström Eperjesen is megfigyelt; továbbá: *Eupithecia conterminata* Zell., melyet Nécsey István Barsmegyében fogott (R. L. VII. 81.); végül *Ino Geryon* Hb., melyet 1899. július havában Budapest környékén magam fogtam számos *Ino chloros* és *tenuicornis* társaságában.

Fenti adatokat a múlt évről kimutatott 1408 faj és 453 fajváltozathoz hozzáadva, Magyarország ismert Macrolepidopteráinak száma a XIX. század végén 1428 fajra és 526 fajváltozatra, vagyis összezen 1954 alakra rugott.

Az eperjesi adalék ékes tanúsága annak, hogy a hazai lepkefauna mily gazdag alakokban, és hogy azok felkutatásában mily nagy feladat háramlik a jelen század gyűjtőire.

Entomologiai megfigyelések Ausztráliában.

Íta: Biró Lajos.

II.

Másnap ott is hagytam Mount-Victoriát, mely a Kék-hegységnek (Blue-Mountains) a legmagasabb hágója a vasút mentén, 3424 láb a tenger színe fölött. Minthogy még van néhány napom 20-káig, a meddig a Nemzeti Muzem táviratát várom, hogy tovább maradjak-e Ausztráliában vagy Új-Zeelandban, kiszálltam útközben Springwood állomáson, mely szintén a Kék-hegységben, de alacsonyabb tájon (1218 lábnyira) fekszik.

A tájkép ugyan az itt is, mint Mt.-Victoriánál. A falvak vagy városkák mind csupán a hegyháton vannak, a hol a vasút végig vonul, mert életfeltételök a vasút-vonal. A környék csupa homokkő, rajta vékony agyagréteg, mely alól lépten-nyomon kikandikál a kőalap. „Termő-föld“ kevés, itt-ott akad egy gyümölcsös-kertnek való folt. Egyebütt a szomorú szürkés-zöld Eucalyptus borítja a hegyeket, miket mély vízmosások, a Crickek, szakgatnak be különböző irányban. A mt.-victoriai erdő más Eucalyptus-fajta fákból állott, mik többnyire nem vastagabbak és nem terebélyesebbek egy közép-szerű kortefánál. Springwoodnál jóval nagyobb fákból áll az erdő, más Eucalyptus-fajták is keverednek belé, és helyenkint gyakoriak a Casuarinák is. Acacia-félék alkalmasint a sikságon nőnek,

mert a Kék-hegységben egyet se láttam, csupán csak Sydney környékén néhány bokrot. Pedig különösen kerestem, mert több rovar élőszködik rajtok, mint az Eucalyptusokon.

Az erdők alja a falvak közelében nagyon alkalmatlan rovarászó hely, mert talán szándékosan felégetik, mivel azt tartják, hogy a legtöbb ausztráliai benszülött növénynek olyan vastag burkos magva van, hogy vagy csak hosszan tartó, erős szárazság után nyílik fel, vagy felégetés után, a mikor az első esővel gazdagabb növényzet nő rajta. Tele is van az erdő széndarabokkal, még a zöld növényzet közt is alig találok kis helyet, hol nem kormozom össze ruhámat, hálómam, elég, ha a kezem csupa piszok. Az összeégett Eucalyptus kérge alatt is csak itt-ott akad néhány bogár.

Springwood környéke minden tekintetben jobb rovarászó hely lett volna, mint Mt.-Victoria, de elrontott mindent az eső.

Springwood, 1900. novemberhó 16. Megérkezésem napján, d. u. 3 óra után még szép, verőfényes volt az idő, találtam is egy száraz Cricket, a hol nem fújt az erős délkeleti hideg szél, a mi alig jobb, mint a Bóra. Kevés rovar találtam.

Másnap egyfolytában esett az eső, esernyő alatt mentem ki a közeli erdőbe. Az eredmény elég kielégítő volt. Akadt a többi közt egy Mantodea-álca, egy Hemerobius, meg egy Homoptera-álca, a mely olyan élénken ugrált fűszárlól fűszálra, mikor dohány-füsttel felzavartam, hogy azt gondoltam, röpül, s csak a feltűzéskor láttam, hogy még fejletlen.

Egy kő alatt leltem egy népes hangya-fészket (*Polyrachis*) szárnyas hímekkel és nőstényekkel. A legelegánsabb hangya, a mit eddig gyűjtés közben láttam. Szép rókavörös, bársony potroha csak úgy villog mozgás közben. Mikor felemeltem a követ, csak a szárnyasok bújtak el sebtében; a dolgozók, mint a legtöbb *Polyrachis*-fajé, nem nagyon ijedtek meg, mintegy közönyösen szedték fel a kő alá hordott bábokat, hogy az alsó menetekbe menésék. Csak épen az támadt rám, a melyiket megfogni akartam. Igyekezett harapni is, de fő fegyvere mégis az a hangya-sav akart lenni, a mit potroha végén kilőtt, sokszor olyan erős sugárban, hogy az pusztia szemmel is látható volt; a szaga tiszta eczet-sav szagára emlékeztet, s olyan erős, olyan szűrő, mint ha ammoniákos üvegcébe szagoltam volna bele, mikor egy az orromba fecskendezett, a mint épen meg akartam szagolni.

A kifecskendezett sav egészen elrondítja a potroh szép bárszony színét, meglehet, hogy a spiritus is ártani fog neki, azért a szárnyasoknak megfelelő dolgozót egyben fel is tűztem. A szárnyasokat se tettem borszeszbe, mert épen most fejlődvén ki, a szárnyuk nagyon gyenge.

Novemberhó 18-án ismét egész nap szitált az eső, alig állt meg déltájban egy félórára, mennyi idő alatt épen csakis a Casuarina-fákról száradtak fel a cseppek s a felfordított esernyőbe veregettettem tartalmukat. Gazdagabb élet volt rajtuk, mint az Eucalyptusokon; ha továbbra is Ausztráliában maradok, különös figyelemben részesítem a Casuarinákat.

Novemberhó 19. Az eső éjjel-nappal folyton szitál, lucskos minden, még ma visszatérek Sydneybe. Ezért is, de más fontosabb okból is. Szeptember elején, mikor indulóba voltam ide Ausztráliába, azt írtam haza *Szalay Imre* úr ő méltóságának, hogy ha kívánatosnak látszik, hogy itt tovább gyűjtsek, akkor november 10—20-ika közt táviratilag küldjön pénzt a consulatushoz címezve, mert erszényem csak novemberhó végéig bírja ki az itteni éghajlatot. Mostani címemet tudja a consulatus, de máig se jött tőle hír, hogy kabeletelegramm érkezett volna. Ez azt jelenti, hogy visszatérhetek Új-Guineába. Hát igyekeznem kell jól felhasználni az időt az elindulásig, 28-káig, azért ma reggel be is csomagoltam mindent.

Bizony örömmel megyek vissza, nem tetszik nekem itt. Micsoda nyomoruságos nézni az itteni Flórát a nagyszerű új-guineai őserdők után. A Faunában ugyan nem lenne hiba. De ez a szörnyű klíma! Mindig fúj a szél valamerről. Délkeletről, éjszakeről, hideg szél, folyton fázom. Pedig itt most tavasz vége volna, vagy mi! Most kezd érni a cseresznye és a tengeri-baraczk. Az éghajlatnak is olyan formának kell lenni, mint Sziciliában. Én pedig léptenyomon meghűlök s azonnal hasmenést kapok tőle. Mindig náthás vagyok, az orrom már egészen kisebesedett tőle.

Mikor az idevalók hőségéről panaszkodnak, én kettősen öltözködöm, alól veszem az én tropikus fehér ruhámat, rá az itt szerzett meleg tavaszit, és délben is a napra ülök. Ott aztán kezdem magamat jól érezni, valami nagyon kedves melegség jár át. Kezdem érteni a négert, a ki nálunk forró nyári napon is a napfényre fekszik aludni. Szinte előre rettegek a hazamenéstől. Ott is ilyen hideg lesz nekem? Vagy talán még hidegebb? Hát még a tél!! Borzasztó lehet az.

Van itt azonban valami félelmesebb is Ausztráliában, a mi

engem elűz innen. A legyek. Az árnyékban, a szobában nem alkalmatlanok, de a napon seregesen megjelennek sütkérezni. Olyan jól mulattam eleinte a Sydneyben sétáló hölgyeken. Meleg napokon fehér vagy világos színű ruhában sétálnak, de a hátuk olyan, mint egy eleven légy-gyűjtemény. Azonban nekem is kijut belőle, ha hymenopterázni a napfényen járok. Nekem is tele van a nap-sütött oldalam, de a szememen és orromon is: folyton ott szeretnének ülni. Egyik kezem mindig velök van elfoglalva, hogy lehessen aztán nyugodtan bogarászni? Eddig áldással néztem, de itt sokszor megátkozom, hogy szemem, fülem, orrom van. Meguntatják velem ezek az átkozottak.

De ha még ezt a néhány ausztráliai napomat is megkeserítik, teletűzők velök egy skatulyát „megrovási kaland“-nak, s oda írom reá: „fogtam Ausztráliában, dühösös mérgemben!“ Nem tudja azt elképzelni se valaki, hogy mennyire el tudok keseredni, ha csak rájuk is gondolok, csak azért áldom sorsomat, hogy bogarásznak születtem, és kétszeresen fizeti azt vissza Rontó Pál, a mit rajta elkövettek!

De erőt veszek méltó bosszankodásomon és feljegyzem még, a mit azokról az apró rovarokról mondani akarok, a melyek 1900. novemberhó 19. Springwood lelő-helyről valók. Elég lesz annyit mondani, hogy mind Casuarina-fák lombjáról valók, kivéve egy kis Apidát. Ezt egy száraz Eucalyptus-ágból vájtam ki, a mit azért törtem, hogy a lombot verjem vele. A közben meg is sérült a potroha. Testének megfelelő átmérőjű egyenes lyukat vágott a fába, alkalmasint fészeknek, de még most csak lakásnak használhatta az esős időben, mert nem volt benne fiasítás.

Eperjes környékének Noctuidái.

Irta *Dahlström Gyula.*

II.

Hadena porphyrea Esp. k. VIII. 15—IX 25, *adusta* Esp. r. és var. *pavida* B. r. V. 25—VI. 20, *ochroleuca* Esp. r. VII 18—VIII. 25, *lateritia* Hufn. r. VI. 25—VIII. 20 *abjecta* Hb. r. (Husz). *monoglypha* Hufn., k. és var. *obscura* Stgr. r. VI. 26—VII. 30., *lythoxylea* F. k. VII. 8—VIII. 15, *sublustris* Esp. r. VII. 4—VIII. 9, *sordida* Bkh. r. V. 25—VI. 29, *basilinea* F. gy.

V. 20—VI. 26, *rurea* F. r. és ab. *alopecurus* Esp. r. VI. 10—VII. 20, *scolopacina* Esp. r. VII. 4—VIII. 10, *hepatica* Hb., r. VI. 10—VII. 18, *gemina* Hb. r. és ab. *remissa* Tr. r. V. 28—VII. 20. *unanimis* Tr. r. V. 22—VII. 10, *didyma* Esp. k., ab. *leucostigma* Esp. k. és ab. *nictitans* Esp. k. V. 25—VII. 30, *ophiogramma* Esp. i. r. VI. 20—VII. 25, *pabulatricula* Brahm. i. r. VII. 5—VIII. 10, *literosa* Hw. r. VI. 15—VIII. 20, *strigilis* L. k., ab. *latruncula* Lang. k. és ab. *aethiops* Hw. gy. VI. 5—VII. 25; *bicoloria* Bkh. r. és ab. *furuncula* Hb. r. VI. 18—VII. 26.

Dipterygia scabriuscula L. gy. VI. 6—VII. 10.

Hippa rectilinea Esp. i. r. VI. 18—VII. 20.

Rhyrogramma detersa Esp. r. VII. 10—VIII. 25.

Cloantha hyperici F. r. V. 15—VI. 30 és VII. 10—VIII. 28; *polyodon* Cl. gy. VI. 2—VII. 10 és VIII. 5—IX. 15; *radiosa* Esp. r. (Husz).

Eriopus purpureofasciata Piller r. VI. 1—VII. 10.

Polyphaenis sericata Esp. gy. VII. 15—VIII. 26.

Trachea atriplicis L. k. VI. 18—VII. 28.

Euplexia lucipara L. k. V. 17—VI. 26 és VIII. 10—IX. 20.

Habrynthis scita Hb. r. VII. 2—VII. 31.

Brotolomia meticulosa L. k. V. 15—VI. 20 és VIII. 10—IX. 26.

Mania maura L. gy. VII. 1—VIII. 20.

Naenia typica L. k. VI. 14—VII. 25.

Heliotropha leucostigma Hb. r. és ab. *fibrosa* Hb. i. r. VII. 10—VIII. 30.

Hydroecia nictitans Bkh. gy., ab. *erythro stigma* Hw. gy. és var. *lucens* Fr. r. VII. 4—VIII. 10; *micacea* Esp. gy. VII. 1—VIII. 28.

Gortyna ochracea Hb. gy. VIII. 10—IX. 25.

Nonagria cannae O. gy. VIII. 15—IX. 20. H. IX. 15—VII. 6.

Typha belsejében, *sparganii* Esp. gy. VIII. 25—IX. 30. H. IX. 15—VII. 6. *Typha belsejében*, *arundinis* F. gy. és ab. *fraterna* Tr. gy. VIII. 20—IX. 29. H. IX. 15—VII. 6. *Typha belsejében*, *geminipuncta* Hatch. r. és ab. *guttans* Hb. i. r. VIII. 10—IX. 26.

Tapinostola fulva Hb. (Husz).

Leucania impudens Hb. r. (Husz), *impura* Hb. r. V. 16—VI. 20. és VIII. 19—IX. 26, *pallens* L. k. V. 10—VI. 20. és VIII. 25—IX. 30, *obsoleta* Hb. gy. V. 10—VI. 20, *comma* L. r. V. 12—VI. 18. és VIII. 8—IX. 20, *conigera* F. gy. VI. 20—VII. 30, *vitellina* Hb. r. (Husz), *l-album* L. k. VI. 4—VII. 15. és VIII. 28—X. 15, *albipuncta* F. k. VII. 15—VIII. 20, *lythargyrea* Esp. k. és var. *argyritis* Rbr. VI. 28—VII. 30, *turca* L. r. VII. 2—VIII. 8.

Grammesia trigrammica Hfn. gy. és var. *bitinea* Hb. r. (Husz). VI. 4—VII. 10.

Caradrina exigua Hb. r. (Husz), *morpheus* Hfn. gy. VI. 15—VII. 20, *quadripunctata* F. gy. és var. *Menetriesii* Kretschm. r. (l. iv) V. 4—VI. 15. és VII. 20—VIII. 30. *pulmonaris* Esp. r. VI.

26—VII. 30, *selini* B. i. r. VII. 4—VIII. 6, *respersa* Hb. r. VI. 26—VII. 29, *alsines* Brahm. gy. VI. 10—VII. 20, *superstes* Tr. r. VI. 30—VII. 29, *ambigua* F. gy. VII. 2—VIII. 6, *taraxaci* Hb. gy. VII. 1—VIII. 4, *palustris* Hb. i. r. VI. 10—VII. 16.

Acosmetia caliginosa Hb. r. VI. 18—VII. 15.

Rusina tenebrosa Hb. gy. VII. 8—VIII. 20.

Amphipyra tragopoginis L. gy. VII. 15—VIII. 24, *tetra* F. i. r. VII. 10—VIII. 22, *livida* F. r. VII. 16—VIII. 29, *pyramidea* L. k. VII. 14—VIII. 30. H. V. 4—VI. 10. Prunuson; *perflua* F. r. VII. 28—VIII. 30. H. V. 15—VI. 20. Faguson; *cinnamomea* Göze. r. IX. 6—X. 4.

Taeniocampa gothica L. k. III. 25—IV. 30, *miniosa* F. r. III. 28—IV. 26, *pulverulenta* Esp. k. III. 26—IV. 30, *populeti* Tr. r. III. 24—IV. 29; *stabilis* View. k. és var. *grisea* Stgr. III. 20—IV. 30, *gracilis* F. gy. és var. *pallidior* Stgr. III. 24—IV. 28, *incerta* Hfn. k., ab. *fuscata* Hw. gy. és var. *pallida* Stgr. r. III. 20—VI. 30, *opima* Hb. r. III. 26—IV. 30, *munda* Esp. gy. és ab. *immaculata* Stdgr. r. III. 29—V. 2.

Panolis piniperda Panz. gy. III. 29—V. 2.

Pachnobia leucographa Hb. gy. IV. 2—V. 4, *rubricosa* F. r. IV. 5—V. 6.

Mesogona oxalina Hb. gy. IX. 2—X. 4., *acetosellae* F. gy. VIII. 28—IX. 30.

Dicycla oo. L. r. és ab. *renago* Hw. r. VII. 28—VIII. 30.

Calymnia pyralina Schiff. gy. VI. 4—VII. 7, *diffinis* L. r. VII. 2—VIII. 4, *affinis* L. r. VII. 4—VIII. 10, *trapezina* L. k. VII. 14—VIII. 26.

Cosmia paleacea Esp. gy. VII. 20—VIII. 24, *contusa* Fr. r. VII. 15—VIII. 20.

Dyschorista suspecta Hb. r. és ab. *iners* Tr. r. V. 30—VI. 28, *fissipuncta* Hw. k. VII. 4—VIII. 10.

Plastenis retusa L. gy. VII. 10—VIII. 15, *subtusa* F. r. VII. 20—VIII. 25.

Cirrhoidea ambusta F. r. VIII. 2—VIII. 30.

Cleoceris viminalis F. gy. és var. *obscura* Hw. r. VII. 1—VII. 30.

Orthosia ruticilla Esp. (Husz), *lota* Cl. k. IX. 2—X. 25, *macilenta* gy. VIII. 30—X. 20, *circellaris* Hfn. k. VIII. 25—X. 25, *helvola* L. k. VIII. 20—X. 30, *pistacina* F. r., ab. *serina* Esp. r. és ab. *rubetra* Esp. r. IX. 3—X. 26, *nitida* F. gy. VIII. 25—X. 2, *humilis* F. i. r. VIII. 28—X. 4, *laevis* Hb. gy. IX. 2—X. 30, *litura* L. k. VIII. 20—IX. 10.

Xanthia citrigo L. k., *sulphurago* Fr., *aurago* F. r., ab. *fucata* Esp. i. r. és ab. *unicolor* i. r. VIII. 24—IX. 30, *flavago* F. k., *fulvago* F. k. és ab. *flavescens* Esp. gy., *gilvago* Esp. r. és ab. *palleago* Hb. r. VIII. 18—X. 10, *ocellaris* Bkh. r. és ab. *lineago* Gn. i. r. VIII. 20—IX. 30.

Különfélék.

Entomologiai előadások. A Természettudományi Társulat állattani szakosztályának marciusi ülésében Dr. Kertész Kálmán új legyeket mutatott be Biró Lajos új-guineai gyűjtéséből, a melyek közül kiválik egy rabló-légy, mely egyrészt különös alakját, másrészt feltűnő csápalkotását tekintve, arra a meggyőződésre juttatta az előadót, hogy új nem képviselőjének tekintse, annál inkább, mert hasonló alkotású az irodalomban eddig ismertette nincs. A *Trypetidák* családjából több képviselőt mutat be, melyek a tudományra szintén újak s melyek eddigi ismereteinket gyarapítják. — Az ápril 12-iki ülésen először is A. Aigner Lajos bemutatót „Új lepkéket a magyar faunából“ Bevezetőül elmondja, hogy számos alpesi és arktikus lepkéfaj Magyarország havasain is előfordul, és hogy ezek az alpesi lepkék a jég-korszak faunájának maradványa. A lepkék igen zordon klímát kibírnak. Amerikában még 82 fokon túl is akadtak lepkékre, Novaja-Zemlyán (71—76°) pedig még három fajta nappali lepkét fogtak. Az európai lepkék legészakibb határa Spitzberga, a hol még egy molypille él. Viszont a Chimborazzón s illetve a Himalaján még 6000—6300 méter magasságban is láttak lepkét. A hazai viszonyok még nincsenek tüzetesen felkutatva. A Csorbai-tó környékén azonban akadtak újabb időben is oly lepké fajra, mely Lapland- és Sziberiában szokott előfordulni, valamint az erdélyi havasokon újabban két oly fajt, mely az Alpeseken honos. — Majd Csiki Ernő mutatott be néhány új bogárfajt, ezek közül kettő magyarországi, az egyik a Bácskából (*Isomira hungarica* n. sp.), a másik a délerdélyi havasokról való (*Otiorrhynchus Fussianus* n. sp.). A többi bemutatott új bogárfaj exotikus és az *Endomychidae* családból való, ezek: *Trochoides minutus* (Malacca), *Encymon Australasiae* (New-South-Wales), *Encymon papuanus* (Nova-Guinea), és *Coryphus Birói* (Nova Guinea), utóbbi nemcsak mint faj új, hanem egy a *Stenotarsini* csoportba tartozó új nemnek a képviselője. — Végül Dr. Dada J. Jenő előadást tartott a flumei öböl Cladoceráiról, a melyet jelen füzetben egész terjedelemben adunk.

Arctia casta Esp. Prágában laktomban 1881—83. tagja lettem a physiokratikus egyletnek, melynek elnöke Dr. Nickerl ismert entomologus volt. A legtöbb taggal megismerkedtem, a többi közül Angelis kereskedővel is, kinek orvosa rendeletére egészségi szempontból sokat kellett szabadban mozognia; barátai azonban azt tanácsolták neki, hogy ne céltalanul bolyongjon, hanem lépjen be az entomologiai egyletbe és vegyen részt annak kirándulásaiban. Angelis-t ezek a kirándulások csakhamar kezdték igen érdekelni s a gyűjtésben kedve telvén, lepkegyűjteménynek vetette meg alapját, a mely gyorsan nagy terjedelművé vált, mivel sok szabad idővel rendelkezett és rendkívüli szerencséje volt. Egy lepkét talált, melyet barátai *Arctia casta* nősténynek ismertek fel, s azt mondták, hogy ez igen ritka és becses állat, melynek tenyésztése petéből szerfölött hálás. Erre elszánta magát, hogy ily tenyésztési kísérletet tesz, de egészen titokban. Ama nőstény után szépszámú

megtermékenyített petét kapott, de a hernyókat nem odahaza nevelte, hanem ismerős öreg komornyik pártfogása alatt a Hradsin régi sáncz-árkában, melyben sok Galium tenyésztett, és a mely másra nézve hozzáférhetetlen volt. Midőn a hernyók, melyekre szorgosan felügyelt, csaknem teljesen ki voltak fejlődve, bábozásul haza vitte és csakhamar ajánlotta a szaklapokban a lepkét megvételre. Lehetetlen volt tőle akár pénzért, akár cserében hernyót vagy bábót kapni s ennél fogva sok éven át az *A casta*-ra mintegy monopoli-uma volt, a mi őt, saját vallomása szerint szép összeghez és számos jó cseréhez juttatta, mi által gyűjteménye jelentékenyen szaporodott. Ugyanaz ősz-utókor téli rejtekükben felkereste a *Lasiocampa pini* hernyókat s azokat a szobában egész télen át — közel lévén a tápnövény — etette, úgy hogy tavaszkor már lepkéi is voltak, a melyek állítása szerint színben igen változtak és Angolországban jó piacot találtak. Én azonban nem találtam bennük nagyobb eltérést, mint a szabadban talált példányoknál, a melyeknél szintén alig akad két teljesen egyforma példány.

Weiszmautel V. Imos.

Az éjjeli fogás és a nép. Zahradka Ferencz csolnoki plebános, buzgó lepkész, szorgalmasan űzi az éjjeli fogást csalétekkel, még pedig többnyire saját kertjében, mely a temetőtől csupán kocsitűt által van elválasztva. A távolabbról néző előtt úgy tűnt fel, mintha a temetőben mozogna a lámpafény ide-oda, majd eltűnik és ismét feltűnik. A nép fantasiája pedig az ily dolgokban igen élénk, kezdtek ama fény okát találgatni. Hol ott eltemetett öngyilkos vagy a bányában baleset folytán elhunyt, hol maga az ördög volt az, aki véleményük szerint ott kísért. S ez annyira ment, hogy végre éjjel inkább nagy kerülést tettek, semhogy a temető mellett mertek volna járni. Sőt nem is a legszívesebben fogadták, és el sem akarták hinni, midőn lelkészük őket ama fény eredete felől felvilágosította.

Deilephila nerii L. A halálfejű pilléről írt tanulmányomban megjegyeztem volt, hogy a *Deilephila nerii* is épügy mint az *Acherontia Atropos* Középeurópában honos állat, mely egyáltalában nincs az Oleanderhez kötve, hanem mégél Vinca major- és minoron (Sziléziában), sőt somon is (Hunyad-me yében). Ebben a nézetben megerősít egy újabb adat (Schriften Naturforsch. Ges. Danzig N. F. IX. 233.), mely szerint Danzig környékén 1895-ben 20 *nerii* hernyót Vinca majoron találtak, a melyek után a lepke még abban az évben ki is kelt. Ha tekintetbe vesszük, hogy az állat e szerint igen jól el tud lenni Oleander nélkül is, vagy mondjuk: ha rá tudott szokni a Vincára, hogy továbbá oly északi vidéken, mint a Keleti tenger partja (54^{1/20} é. sz.) egészen jól tenyészik, feltehető, hogy legalább Magyarországon (44—49^{1/20}) állandóan tartózkodik és szaporít és valószínű, hogy petealakban telet ki, ámbár nincsen kizárva, hogy épen úgy mint a halálfejű pille csak részben hagyja el bábját még őszkor, míg részben báb alakban kitelel és csak tavaszkor kel ki.

A. A. L.

Agrotis segetum Schiff. A vetési bagoly-pillét rovarász létére a prágai Weinberge polgármestere télen át nagy számban tenyész-

tette homokkal félig telt virágcserepekben, még pedig burgonya-
hasábokkal és almahéjjal, mi által saját állítása szerint igen érdekes
színbeli eltérésekhez jutott. *Weiszmantel Vilmos.*

A *Sesia empiformis* var. *hungarica*-ról szóló cikkben (R. L.
VIII. 48. l.) a következők javítandók: a 48. lapon a 14. sorban
alulról „kékes-sárga“ helyett „okker-sárga“; a 49. lapon az 5.
sorban fölülről „haránttér“ helyett „haránt-ér“; az 50. lapon az
1. sorban felülről „nedves“ helyett „túl-nedves“; az 50. lapon a
15. sorban fölülről pedig „vízben“ helyett „vízhez“ olvasandó.

Irodalom.

Dr. K. A. Penecke, Coleopterologische Miscellen
II. (Wiener Entom. Zeitung. XX. 1901. p. 11—21.)

Szerzőnek ezen dolgozatában egyebek között Magyarország
faunájára vonatkozó adatokat is találunk, így néhány új hazai
bogárfaj és fajváltozat leírását. Ezek a következők: *Aleochara*
(*Baryodma*) *bipunctata* var. *croatica* Pen. (VII. Perusič, Croatia),
Stenus (*Nestus*) *phyllobates* Pen. (Rodnai havasok), *Abraeodes*
Raddei Reitt. (Várhegy Marosvásárhely mellett; eddig csak a
Kaukázusból ismerték), *Abraeus* *Zoppae* Pen. (Várhegy Maros-
vásárhely mellett), *Adonia variegata* var. *transylvanica* Pen. (V.
Mező-Záh) és *Halyzia octodecimpunctata* var. *Andersoni* Woll.
(VIII. Cirkvenicza; eddig csak Madeira szigetéről volt ismeretes).

*

Csiki Ernő.

Edm. Reitter, Zwölfter Beitrag zur Coleopteren-Fauna
von Europa und den angrenzenden Ländern. (Wiener Ent.
Zeitung. XX. 1901. p. 22—24).

Egyebek között egy új magyarországi bogárfaj, a *Triplax*
fusciventris Reitt. leírását tartalmazza, melyet Dr. H e n s c h Szla-
voniában Virovice mellett gyűjtött nagyobb számban. *Csiki Ernő.*

*

J. Schilsky, Die Käfer Europa's. (37. Heft, Nürnberg 1901.)

Mint eddig is 100 bogárfaj leírását találjuk e füzetben. Talá-
lunk leírásokat a *Cantharidae*, *Anobiidae*, *Ciidae*, *Rhipiphoridae* és
Mordellidae családokból. Számtalan fajnál hazai termőhelyeket is
találunk felsorolva, 3 faj pedig a felsoroltak közül Magyarország
faunájából ezideig nem volt ismeretes, ezek a *Cis bidentulus* Rosh.,
C. laminatus Mellié és *C. punctifer* Mellié. Az egyes fajok leírásai
kimerítőek és pontosak; a füzethez mellékelve van egy táblázat a
Ciidák meghatározására. E füzet is dicséretére válik a szerzőnek,
ki különösen a jeles meghatározási táblázatok összeállításával a
szakemberek teljes elismerését érdemelte ki. *Csiki Ernő.*

„ROVARTANI LAPOK“

Auszug der Aufsätze dieser in ungar. Sprache erscheinenden entomologischen Monatschrift

Unter Mitwirkung von

Dr. A. Bedő, Dr. C. Chyzer, Dr. G. Entz und Dr. G. Horváth

redigirt von

L. v. Aigner-Abafi und E. Csiki.

Budapest VIII., Rökk-Sz.-Gasse 32.

1901. April.

VIII. Band

Heft 4

S. Dr. E. v. Daday: Die Cladoceren des Quarnero. Von den ca. 200 *Cladocera*-Arten leben die meisten im Süßwasser, nur ca. 20 in den Meeren von Europa. Aus der Adria hat *Claus* bei Triest blos 3 Arten verzeichnet. Nun sammelte Verfasser 1893—94 im Quarnero 4 Arten von *Polyphemidae*, bezw. der Gattungen *Podon* Lillj. und *Evadne* Lov., welche kurz charakterisirt werden. Zum Genus *Lvadne* zählte man diejenigen Formen, bei welchen Kopf und Rumpf unbemerkt, ohne Vertiefung zwischen denselben, in einander übergehen, der Rumpf, d. i. die Bruthöhle aber schlauchförmig, hinten abgerundet ist, oder in einem längern Dornfortsatz endigt, das Abdominalende blickt mehr oder weniger nach unten. Als Charakter des Genus *Podon* galt es, dass sich zwischen Kopf und Rumpf eine scharfe Vertiefung zeigt, der Rumpf d. i. die Bruthöhle stets kugelförmig ist, das Abdominalende mehr oder weniger nach hinten, das Auge aber nach vorn blickt. Diese Charakteristik beider Gattungen wurde verworren infolge der von Sars aus dem Kaspischen Meer beschriebenen *Evadne*-Arten, vornehmlich durch *E. producta*, *camptonyx* und *trigone*, indem bei den 2 ersteren sich eine an *Podon* erinnernde Vertiefung zwischen dem Kopf und dem langgestreckten Rumpf zeigt, bei letzterer Art, meist mit Vertiefung, sich auch solche finden, deren Rumpf kurz, fast kugelförmig ist. Dies bewog Sars zu der Bemerkung, dass beide Gattungen vereinigt werden könnten, in welchem Falle der Benennung *Evadne* die Priorität gebühre. Dem stimmt Verfasser bei und weist die Nothwendigkeit nach, beide Gattungen unter dem Namen *Evadne* zu vereinigen, die Bezeichnung *Podon* aber für ein Subgenus zu verwenden und ein neues Subgenus aufzustellen. Die Charaktere derselben sind folgende:

Gen. *Evadne* (Lov.) Dad. Zwischen Kopf und Rumpf keine, nur eine schwache, oder starke Vertiefung; Rumpf, bezw. Bruthöhle schlauch- oder kugelförmig; Kopf nach vorn oder unten gerichtet; Exopodit der Füße eingliederig, fingerförmig, an der Spitze 1—4 Borsten, das Adominalende blickt nach unten oder hinten. Umfasst sämtliche als *Evadne* und *Podon* beschriebene Arten.

1. Subgen *Evadne* s. str. Kopf und Rumpf durch keine Vertiefung getrennt; Rumpf, bezw. Bruthöhle schlauchförmig. Nach hinten verjüngt, am Ende spitzig abgerundet oder in einen Dorn ausgehend; Kopf nach oben, bezw. nach hinten gerichtet; Abdominalende blickt nach unten. Von den bisher beschriebenen Arten gehören hierher: *Evadne Nordmanni* Lov., *E. spinifera* G. E. M., *E. tergestina* Cls. und *E. anonyx* Sars.

2 Subgen. *Pseudevadne* n. subg. Kopf und Rumpf durch seichte oder scharfe Vertiefung getrennt; Kopf, bezw. Bruthöhle schlauchförmig, nach hinten verjüngt, meist zugespitzt, ausnahmsweise spitzig abgerundet und dann fast kugelförmig; Kopf nach oben, bezw. nach unten gerichtet; Abdominalende blickt nach unten. Die hierher gehörigen Kaspischen Arten sind: *Evadne producta*, *E. camptonyx* und *E. trigona*.

3. Subgen. *Podon* (Lillj.) Dad. Kopf und Rumpf durch scharfe Vertiefung getrennt; Rumpf, bezw. Bruthöhle kugelförmig; Kopf steht gerade nach vorn, in der Richtung der Längsachse; Abdominalende nach hinten gerichtet. Hierher gehören sämtliche, als *Podon* beschriebene Arten, u. z.: *P. intermedius*, *Leuckartii* Schödlerii, *polyphemoides*, *Schnackeri*, *trisetosus* und *brevicaudatus*. Hinsichtlich dieser Benennungen befolgt Verfasser die Bezeichnungen *Poppe's*. Von den im Quarnero gefundenen Arten gehören zwei zum Subgen. *Evadne* s. str., zwei aber zum Subgen. *Podon*. Es sind folgende:

I. Subgen. *Evadne* s. str.

1. *Evadne spinifera* G. E. M. (Fig. 3.) Zwischen Kopf und Rumpf keine Vertiefung; Rumpf, bezw. Bruthöhle, schlauchartig, hinten in einem ziemlich langen, dünnen und spitzigen Dornfortsatz ausgehend; Exopodit der ersten drei Fusspaare mit 2-, des vierten mit einer kräftigen Borste versehen. Diese Art wurde anfänglich von *Lilljeborg* zu *E. Nordmanni* gezogen, von *Müller* aber von derselben getrennt. Aus der Ost- und Nordsee, aus dem Mittelländischen Meer und dem Atlantischen Ocean, sowie aus der Adria (Triest) bekannt. Wie schon *Hansen* annimmt, ist es nicht unmöglich, dass diese Art auch in Australien d. i. in der Südsee vorkommt, denn es sei wahrscheinlich, dass die von *Krämer* erwähnte *E. spinosa* eigentlich *E. spinifera* sei. Im Quarnero häufig, an zahlreichen Stellen gefunden. Die im offenen Meer lebenden Exemplare in der Regel grösser, als die in Buchten, namentlich im Hafen von Fiume vorkommenden.

2. *Evadne tergestina* Claus (Fig. 4.) Zwischen Kopf und Rumpf keine Vertiefung; Rumpf, bezw. Bruthöhle schlauchförmig, hinten mehr oder weniger spitzig abgerundet, ohne Dornfortsatz; Exopodit des ersten Fusspaares mit 2, das zweite und dritte mit 3, das vierte mit einem kräftigen Dorn endigend; in der Wand der Bruthöhle aller Exemplare in regelmässigen Reihen gelblich braune Farbenzellen. Von *Claus* aus dem Golf von Triest beschrieben. Verfasser fand sie 1886 im Plankton des Golfs von Neapel und befasste sich besonders mit den gelblichbraunen Farb-

zellen, welche er für *Zooxanthellen* erklärte. Hansen fand sie im Atlantischen und Indischen Ocean, Krämer aber (*E. spinosa*) in der Südsee. Im Quarnero ziemlich häufig, jedoch weniger als vorige. Trotzdem zahlreiche Exemplare vorlagen, fand Verfasser kein Männchen.

II. Subgen. Podon (Lillj.) Dad.

3. *Evadne intermedia* (Lillj.) (Fig. 5.) Kopf und Rumpf durch scharfe Vertiefung getrennt, Bruthöhle kugelförmig; Exopodit des 1. und 2. Fusspaares mit 2, des 2. und 3. mit einer starken Borste versehen. In den europäischen Meeren sehr verbreitet (Ost- und Nordsee, Mittelländisches Meer und Atlantischer Ocean). In der Adria, wie es scheint, seltener, indem Claus bei Triest blos 2 Exemplare, Verfasser aber bei Fiume blos 1 geschlechtsreifes Weibchen fand.

4. *Evadne polyphemoides* (Leuck.) (Fig. 1. 2.) Kopf und Rumpf durch scharfe Vertiefung getrennt; Bruthöhle kugelförmig; Exopodit der drei ersten Fusspaare mit 3, des vierten mit zwei kräftigen Dornen. Diese Art führte in der Literatur verschiedene Namen, bis 1888 P o p p e auf Grund eines Vergleichs der Synonyme die richtige Bezeichnung feststellte. In den europäischen Meeren sehr häufig, aus der Ost- und Nordsee, dem Schwarzen- und Mittelländischen Meer, aus dem Atlantischen Ocean und der Südsee bekannt. Verfasser fand sie im Plankton bei Fiume, u. z. sowohl Männchen (Fig. 1.) als auch Weibchen (Fig. 2.), ersteres sehr zahlreich, letzteres nur in einem Exemplar. (Literatur und Synonymie im ungarischen Text.)

S. 75. **L. v. Aigner-Abafi**: Die ungarische Lepidopteren-Fauna im J. 1900. Aufzählung der aus Ungarn im Laufe des Jahres 1900 constatirten oder neubeschriebenen Arten und Varietäten. Die ungarische Fauna umfasst nunmehr 1428 Arten und 526 Varietäten von Macrolepidopteren.

S. 78 **L. Biró**: Entomologische Beobachtungen in Australien II. Wind und Kälte waren (nach Mitte November) recht peinlich, das ärgste in Australien aber sind die Fliegen, vor welchen man, namentlich im Sonnenschein nirgends sicher ist. Sie bestürmen das ganze Gesicht und die Kleidung sieht aus, wie eine lebende Fliegensammlung. Bei Springwood fand Verfasser unter einem Stein ein Ameisennest (*Polycharis*); es ist die eleganteste Ameise, die er je gesammelt. Sie ist schön fuchsroth, der samtmene Leib glitzert förmlich bei jeder Bewegung. Ihre Hauptwaffe ist die Ameisensäure, welche sie in kräftigem Strahl ausstösst, welcher stark an Essigsäure gemahnt. Die ausgespritzte Säure entstellt den schönen Sammtton des Abdomens vollständig.

S. 81. **J. Dahlström**: Die Noctuiden der Umgebung von Eperjes II. Enumeration mit Angabe der Erscheinungszeit.

Kleinere Mittheilungen.

S. 82. Entomologische Vorträge. In der zoologischen Section der Naturwissenschaftlichen Gesellschaft zu Budapest legte in der

März-Sitzung Dr. K. v. Kertész neue Dipteren aus der Ausbeute von L. Biró in Neu-Guinea vor, darunter eine Asilide, welche vermöge ihrer eigenthümlichen Gestalt und der auffallenden Form der Fühler einem neuen Genus angehört. Nicht minder interessant sind mehrere Vertreter der Fam. *Trypetidae*. — In der April-Sitzung legte L. v. Aigner einige für die Fauna Ungarns neue Lepidopteren vor, zum Beweis dessen, dass die meistn alpinen und arctischen Arten auch in den Hochgebirgen Ungarns vorkommen. — Sodann hielt E. Csiki einen Vortrag über neue Käferarten, deren zwei aus Ungarn, d. i. *Isomira hungarica* n. sp. aus dem Kom. Bácska, *Otiorrhynchus Fussianus* n. sp. aus den Alpen des südlichen Siebenbürgens herkommen. Die übrigen sind Exoten aus der Familie *Endomychidae*, u. z. *Trochoideus minutus* (Malacca), *Encymon Australasiae* (N. S. Wales), *Encymon papuanis* (N. Guinea) und *Coryphus Birói* (N.-Guinea), letzterer nicht nur als Vertreter einer neuen Art, sondern auch eines neuen Genus, welches in der Gruppe der *Stenortarsini* steht. — Schliesslich dissertirte Dr. E. von D a d a y über die Cladoceren des Quarnero (in vorliegendem Hefte erschienen.)

S. 84. W. Weissmantel: *Arctia casta* Esp. Anfang der 80-er Jahre fand der angehende Lepidopterologe Angelis in Prag ein ♀ von *Arctia casta*, welches Eier ablegte; damit trieb derselbe jahrelang eine sehr einträgliche Zucht. Auch suchte er im Spätherbste die Raupen von *Lasiocampa pini* in ihrem Winterquartier auf, und fütterte sie den ganzen Winter über im Zimmer, wodurch er sehr verschieden gefärbte Falter erlangte, welche namentlich in England guten Absatz fanden.

S. 85. Der Nachtfang und das Volk. Der eifrige Lepidopterologe, Pfarrer F. Z a h r a d k a macht fleissig Nachtfänge. Nachdem jedoch sein Wohnhaus fast unmittelbar an den Friedhof grenzt, so hielt das Volk das bald auftauchende, bald wieder verschwindende Lampenlicht für ein Gespenst und suchte der Gegend Abends möglichst auszuweichen. Die entsprechenden Aufklärungen fanden keinen rechten Glauben.

S. 86. L. A. A. *Deilephila nerii* L.: (Auszug in nächsten Hefte.)

Literatur.

S. 86. E. Csiki: Besprechung der coleopterologischen Publicationen von K. A. Penecke, E. Reitter und J. Schilsky.

VIII. kötet.

1901. április.

4. füzet.

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

különös tekintettel a hasznos és kártékony rovarokra

DR. BEDŐ ALBERT

DR. ENTZ GEZA

DR. CHYZER KORNEL

DR. HORVATH GÉZA

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTIK

A. AIGNER LAJOS ÉS CSIKI ERNŐ.

BUDAPEST, 1901.

A ROVARTANI LAPOK SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA

VIII., RÖKK-SZILÁRD-UTCZA 32

Megjelenik minden hónap első napján, július és augusztus havak kivételével
Előfizetési ára egész évre 8 kor.

Tartalom.

A flumei öböl Cladocerái. <i>Dr. Daday Jenőtől.</i> 5 ábrával	67
Lepke-faunánk gyarapodása 1900-ban. <i>A. Aigner Lajostól.</i>	75
Entomologiai megfigyelések Ausztráliában. <i>Biró Lajostól.</i> II.	78
Eperjes környékének Noctuidái. <i>Dahlström Gyulától.</i> II.	81
<i>Különfélék :</i>	
Entomologiai előadások	84
<i>Arctia casta.</i> <i>Weiszmantel Vilmostól.</i>	84
Az éjjeli fogás és a nép	85
<i>Deilephila nerii.</i> <i>A. A. L.-től</i>	85
<i>Agrotis segetum.</i> <i>Weiszmantel Vilmostól.</i>	85
<i>Sesia empiformis</i> var. <i>hungarica</i>	86
<i>Irodalom.</i>	86

A kir. magy. Természettudományi Társulat állattani szakosztálya minden hónap első péntekén (VIII., Eszterházy-utca 1.) ülést tart. Vendégeket szívesen lát.

A budapesti entomologusok minden pénteken este a Muhr-féle vendéglőben (Kerepesi-út 44.) találkoznak.

Kedvezmény.

Az 1897., 1898., 1899. és 1900-iki teljes évfolyammal még szolgálhatunk. Új előfizetők fele áron kaphatják. Az előbbi kötetekből csak egyes példány áll rendelkezésre; ezek következő áron kaphatók: I kötet 10 kor., II. kötet 6 kor., III. kötet 10 kor.

Az előfizetési összegek kiadóhivatalunkhoz (VIII., Rökk-Szilárd-utca 32.) címzendők.

J. v. Mallász

Studien über ungarische Caraben.

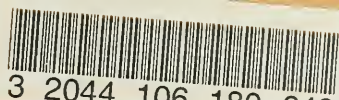
I.

Über *Carabus obsoletus* und dessen Verwandte.

7 ábrával, Budapest, 1901.

ÁRA 1 KORONA.

Megrendelhető szerkesztőségünk útján.

3 2044 106 180 649

